

Travna-pass icke med ett ord. Men nu kommer det till heders. Ty det var härifrån furst Mirsky kringgick Schipka på östra sidan, nedstigande till Saltzy, på vägen till Maglisch.

Vid den väg åter, som från Gabrova leder upp till Schipkapasset, är den sista byn Seleno-drevo, vesterom vägen. Öfverom byn möter en åt öster utskjutande höjd, som tvingar vägen att här vända åt öster, förrän den åter fortgår åt söder. Från denna höjd oroades ryssarne mycket under försvaret, och bachibozukarne intogo en gång sjelfva byn. Alla turkofila blad och äfven svenska tidningsstrateger ansågo då de förras sista timme vara slagen. Här går nu en af de många rid- eller klöfsadelsvägarne öfver berget och kammen. En dalsänkning, i hvilken Jantraflodens yttersta källflod rinner torde utgöra dess början. Häriifrån utgick nu Skobelev natten mot den 6 jan. På södra sidan om kamplatån möter åter ett tillflöde till Tundshafloeden. Bland de orter, han här passerade, återfinnes för den 7:de Hamidlii (= Imetli), som enl. kartan ännu ligger ett par verst från den väg, hvilken från Schipka förer i sydvest till Kalofer, mellan Kasanlyk och Karlovo. På denna väg men åt nordost anföll Skobelev den 8 vid byn Scheinovo 2 verst från Schipka 1 760 f., 5 verst från passhöjden 4 546 f.

10

Emellertid hade furst Mirski redan den 6 anländt till Seltzy 2 317 f. (= Seltzo). Den 7 gick han härifrån sydvestligt 9 verst till Husevo (= Goutzevo) och Janina, båda vid vägen från Travnapasset till Kasanlyk. Den 8 stod han ensam mot Schipka-Kasanlyk. Den 9 skedde bådads gemensamma anfall mot Schipka, då turkarne kapitulerade redan i god tid på e. m. General Radetsky, chef för 8 korpsen och högsta befälhafvare på platsen, stod med återstående trupper i passet och kunde medverka endast med artilleriet. Mirsky o. Skobelev torde haft hvardera omkring 15 tusen man. Kartsov hade icke hunnit framkomma. – Att Skobelev sjelf icke gått genom Trojanpasset, kunde lätt inses; och denna ur Golos tagna oriktiga notis infördes derföre icke i detta blad. – Officiela telegrammet slutar: »Numera existera för oss inga Balkanberg.»

20

30

Redan den 6 anfölls turkarne vid Bebrova och drevfos in i passet, som leder mot Slivno, ända till Stararieka. Hainkiöi-passet hafva ryssarne fortfarande innehaft samt, synes det, äfven tagit passet närmast österom från Elena öfver Feredshi-Derbend, som utmynnar vid Tvarditsa; hvarföre det tillägges: »alla pass från Sofia till Tvarditsa.»

40

184 KRIGSTEATERN.

Morgonbladet n:o 19, 23. I 1878

Krigshändelserna söderom Balkan äro så snabba, att krigsteatern är en annan för hvarje dag.

Delvis är det nya fältet österom Filippopel läsaren bekant från Gurkos tidigare tåg öfver Balkan, lämpligt kanske i hvarje annat krig, men här olycksaligt i sina följder, emedan det gaf turkarne en välkommen anledning till nya massakrer, nu fortsatta under månadtal.

50

Tundshadalen är känd med floden af samma namn, flytande från vester ända till den däld, långsamt hvilken stora vägen öfver balkan till Schumla uppstiger. Flodens lopp vänder här i rät vinkel åt söder förbi staden Jamboli.

Den bergslänga, som på södra sidan innesluter Tundshadalen, börjar

egentligen ända från Slatitsa, så att den beskrifna vägen derifrån åt öster, till hvilken alla balkanöfvergångar först leda, fortlöper på samma terrass. Den går från Sopot och Karlova vidare öfver Kalefer till Kasanlyk samt öfver Hainkiöi, Tvarditsa till Slivno, hvarifrån den böjer mot sydost till Jamboli. Vesterom Slivno utmynnar vägen öfver passet från Bebrova och Starorjeka, som nu tagits af Ryssarne, österom staden den från Osmanbasar öfver Kasan (Kotel). Från Jamboli börjar den bibana, som först förande åt vester vid Jeni-Sagra viker af åt söder och löper till stora jernvägen i Maritzadalen, hvilken, följande flodens södra strand, kommer från Tatarbasardschik öfver Filippopel. Bergsträckan, som på södra sidan begränsar den ifrågavarande terrassen, längsät hvilken vägen löper från Slatitsa till Slivno, kallas af bulgarerna Sredna-Gora = mellersta berget och på turkiska Orta-Dagh, med flera namn för särskilda delar. Den, chaussén från Karlova till Filippopel samt de båda jernvägarne bilda den regelbundna fyrkant, inom hvilken Schipka armén nu opererar. Närmaste öfvergång till densamma är från Kasanlyk till Eski-Sarga 1 250 f., olycksaligt i åminnelse likasom Karlova, Sopot och Jeni-Sagra, emedan i dessa betydliga och välmående städer bulgariska befolkningen blifvit rentaf utrotad. Från Eski går chaussé till Jeni-Sagra och Slivno åt nordost samt i sydvest öfver Tchirpan till Filippopel. Mindre vägar leda i sydlig och sydöstlig riktning till de båda jernbanorna.

Vid Ternovo är dessas föreningspunkt. Men som Filippopelbanan följer södra stranden af Maritsa, måste Jambolibanan norrom stationen gå öfver floden. Denna vänder sig här åt sydost, och jernvägen fortgår på dess vestra strand genom Hermanly 500 f. och Tscharmen till Adrianopel, der Tundshaflo den, kommande rakt från norr och åtföljd af väg från Jamboli, tillflyter.

Tills dato, den 21, känner man officiellt, att Karzovs förtrupper från (Trojanpasset och) Karlova samt Gurkos kavalleri under Skobelev 1 (fadren) kommit till Filippopel. Å andra sidan har först general Strukov med förtruppen (dragoner) och derefter Skobelev 2 (sonen) med hela sin styrka besatt Hermanly. Denna punkt är af så stor strategisk vikt icke blott för närheten af jernvägsknuten, utan äfven derföre att vägen från Filippopel till Adrianopel här framgår. Denna följer nemligen icke flodstranden åt, utan går längsät bergsslutningen, söderom floddalen nemligen. Och då nu ryssarne afbrutit jernvägstrafiken samt dessutom innehafva landet norrom floden, utgör sagde väg reträttvägen för de från Arabkonak o. s. v. öfver Filippopel flyende, spridda turkiska skarorna. Det torde väl vara af sådan anledning Skobelev hastat hit. Tilläggas må, att han vid afmarschen från Seleno-drevo åtföljdes endast af kosacker, men att Radetsky sände 8 dragonregimenten att följa honom; och det är väl nu dessa, som under Strukovs befäl utveckla så mycken snabbhet och djerfhet.

Bergen söderom Maritza dalen dalen utgöra en nog bred fortsättning åt öster och sydost af den vidsträckta höga Balkanmassan söderom linjen Sofia-Tatarbasardschik, hvilken fortsättning under det allmänna namnet Despoto-planina (bulgar.) går ned mot Egeiska hafvet. Vattenskilnaden i många bugter från vester till öster längsät hela denna så föga kända bergverld bildar äfven gränsen mellan Rumelien och Macedonien. På sträckan österom Filippopel träffar man ännu höjder af 5 à 6 tusen fot, men här likväl på längre afstånd från floden. Antalet af den bulgariska befolkningen på den nordliga slutningen, som i vester är vida öfvervägande, torde aftaga, ju längre man kommer åt öster.

Landet österom Jambolibanan och floden Magles, hvilken densam-

ma åtföljer, är bergigare, än det på vestra sidan, samt utmärker sig mot Maritza derigenom, att det här är likasom befransadt af en mängd mot söder utskjutande parallela, smala platåer med mellanliggande trånga floddalar, ur hvilka Maritza får nya tillflöden. Österom Tundshaflo den tilltaga dessa fransar i längd, så att de skjuta med ett godt stycke sydligare än Adrianopel, tvingande Maritzafloden att i en rät vinkel kasta sig åt söder, då likasom utgörande en fortsättning af Tundshas lopp. Men platåernas spetsar ligga nu i en linje i vester och öster, och smådalarnas vatten samla sig i en förbi dem mot vester rinnande flod, Erghene-Su, som utfaller i Maritza. Hela landet intill svarta havets kust, ända upp till kammen af Balkan är här ett kaos af berg och dalar, föga bebodt, saknande vägar och stigar. Från landet söderom Erghene-Su flyta vattnen till densamma från ganska långa afstånd, men äro jemförelsevis fåtaliga. Jernvägen följer från Adrianopel fortfarande Maritzas högra strand; men der Erghene-Su närmar sig, går den öfver floden och fortsätter uppför den förras floddal, först på dess norra, sedan på dess södra strand, tills den lemnar den nära vid en dess källflod och vid början af den halfö, på hvars östra rand Konstantinopel ligger. Med Maritza följer en annan gren af jernvägen åt söder till stranden af Egeiska hafvet nära Enos. Det var hit Suleiman och hans trupper hemtades efter att hafva sprungit gatlopp genom Montenegro, och härifrån de på jernväg till Jeni-Sagra rusade mot Schipkapasset – tappert folk, ehuru de icke förmådde att med hufvudet stöta Balkan ned i Donau.

Svårt är att inse, hvarföre Adrianopel, som ligger på flodens östra strand, icke skulle kunnat kringgås på den vestra, ehuru, om der verkligen finnes ett befästadt läger, inom hvilket en stor styrka kunnat samlas, äfven en talrik armé skulle fordrats för denna operation. Men som bättre är, lärer befästningen vara af Turkarne öfvergifven. Stor styrka fordras likväl för bevakning mot Schumla och på de många vägarne öfver bergen från Macedonien, dit väl de Turkiska skarorna nu tvingas taga sin tillflykt.

Afstånden fogelväg äro: fr. Sofia t. Tatarbasardschik ungefär 9 1/2; derifrån till Filippopel 3; derifr. t. Ternovo 8 1/2; derifr. t. Adrianopel 6 1/2 mil.

Tillägg till n:o 15: Daily News' korrespondent har upplyst, att från midten af Orkaniepasset en väg, gamla Sofiavägen, går öfver bergen åt vester, och att det var på denna väg Gurko med general Rauchs kolonn gick öfver Balkan till Tchurjak. Förunderligt är, att kartan icke visar något enda spår af en f. d. så betydande väg. Veljaminov, icke Gurko, skulle då följt den på kartan utsatta ridvägen från Vratchesch till sagda ort. Sålunda kan den officiella uppgiften förstås. Samma korrespondent bekräftar, att det var på den af oss uppgifna vägen general Dandeville förgäfvdes sökte från Etropol komma fram i ryggen på den turkiska positionen.

185 FRÅN DIREKTIONEN FÖR FINLANDS HYPOTEKSFÖRENING.

Morgonbladet n:o 50, 28.II 1878

Hos Redaktionen får Direktionen för Finlands Hypoteksförening med afseende derå, att de förhandlingar vid senaste landtdag, bilagda